

ARDINDAN...

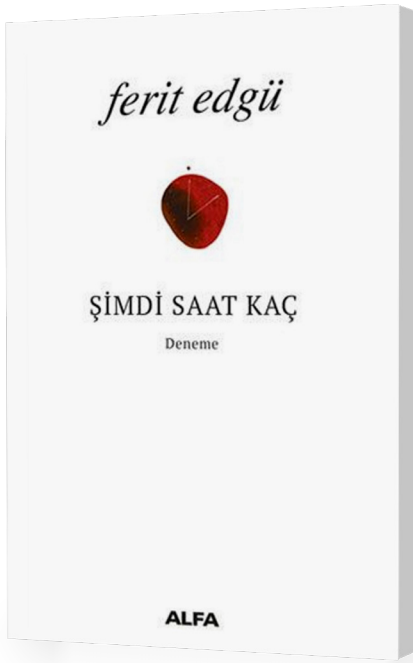
Elvin Eroğlu

■ Resmin dekoratif bir nesne, ressamın da dekoratif işler yapan biri olmadığını küçük yaşlarda öğrenmiştim. Boyanın, çizginin dünyasını 11-14 yaşları arasında biraz olsun keşfetme imkânı bulmuştum. Soyut resimler yapan ressamlar da vardı, figüratif resimler yapanlar da. Ben henüz figüratif resimler yapan bir küçük ressam adayıydım. Bellekten resimler yapmak, bir kompozisyon oluşturup kâğıda yerleştirmeyi öğrenmek bile o kadar kolay olmamıştı. Güzel Sanatlar Lisesine hazırlanmak için gittiğim resim kursunda, üniversite yetenek sınavına hazırlanan öğrenciler de vardı. Onlar daha başka, daha büyük işler yapıyordu. Chirico'nun, Goya'nın, Matisse'in, Picasso'nun resimlerinin reproduksiyonlarını yapıyor, büyük boyutlarda desen çalışıyorlardı. Her hafta inceledikleri yeni bir sanatçı olurdu.

Beni daha çok etkileyen, yapmaktan çok bakmak ve dinlemektir. Uzunca bir süre ressam olmayı düşledim, gelecekte plastik sanatlar üzerine eğitim alacağımı düşünüyordum. Nitekim Güzel Sanatlar Lisesini kazanamayınca, yaklaşık üç yıldır üzerine düşündüğüm bu kariyer planımı yazmak üzerine bir plana dönüştürdüm.

Lisede müfredattaki yazarlardan biri olduğu için, en az lise eğitimi gören her öğrencinin Ferit Edgü'yü tanınması, iyi öğretmenlere sahip olursa *Hakkâri'de Bir Mevsim*'i okumuş olmaları olasıydı. Ben de birçok lise öğrencisi gibi Ferit Edgü'yü böyle tanıdım. Onu yalnızca bir edebiyatçı olarak düşünüyordum. Yıllar sonra Ferit Edgü'yle tanışmamla birlikte onun yalnızca bir yazar değil, aynı zamanda bir sanat eleştirmeni, koleksiyoner, ressam ve yayıncı olduğunu da öğrendim.

Edgü'yle kurduğum ilişkiyle birlikte resim, bu kez bambaşka bir biçimde yeniden hayatıma girdi. İyi bir koleksiyoner olduğunu biliyordum; evine misafir olduğumda başka hiçbir yerde görmemin mümkün olmadığı resimleri duvarlarında görmüştüm: Fikret Mualla

Abidin Dino, Avni Arbaş, Bedri Rahmi, Orhan Peker, Eren Eyüboğlu, Adnan Varınca...

21 yaşında ilk kez bir şiirim yayımlandığında, bana tebrik için bir notla birlikte bir resim yollamıştı: Behçet Safa'nın bir deseni. Mutluluktan havalara uçmuştum. Bu, benim sahip olduğum ilk resimdi.

Bir resme sahip olmak ne demekti? Bu bir koleksiyonun başlangıcı mıydı? İyi bir şiir mi yazmıştım? Acemiliklerle dolu şiirimi mi beğenmişti? O gece heyecandan uyuyamamıştım. Resmi karşıma koyup saatlerce izledim. Saatlerce bir resim hakkında düşündüm, hep benimle birlikte olacak o resmi.

Ertesi gün teşekkür etmek için bir mektup yazdım. Mektubumun sonunda, onun sahip olduğu, satın aldığı ya da be-

nim gibi hediye edilen ilk resminin ne olduğunu sordum. Bu sorumu çok beğenmişti. 17 yaşında, Fransız Kültür'ün içinde düzenlenen karma bir sergiden, ismini hatırlayamadığı bir ressamın A4 boyutlarındaki resmini satın almış. Sahip olduğu ilk resim, buymuş.

Durmadan, hep resim görmek istiyordum. Resim üzerine düşünmek, okumak... Artık kanıma bir şey karışmıştı: Zehir gibi ama zehirden daha kuvvetli bir virüs.

Her doğum günümde, yazdığım yeni bir şiirde koleksiyonuma yeni bir resim ekleniyordu: Aliye Berger, Abidin Dino, Avni Arbaş, Yüksel Arslan, Roland Topor...

Onun sevgisine ve ilgisine sahip olmak onur vericiydi. Sevgisini ve bilgisini paylaşmada bu kadar cömert başka biriyle karşılaşmamıştım. İnsanın insan kalmakta zorlandığı bir dünyada, onun hayatla, insanla, hayvanla, çiçekle kurduğu ilişkiyi yakından görmek, bu hayattaki şansım oldu.

İnsanı insan yapanın erdemlerinin bir bütünü olduğunu bana gösterdi.

Sohbetlerimizde hep kendisinden değil, dostlarından bahsederdi. Hiç tanımadığım ama o anlattıktan sonra tanıyormuş gibi hissettiğim dostları hatta artık benim de dostlarım: Demir Özlü, Orhan Duru, Yüksel Arslan, Kuzgun Acar, Tezer Özlü, Behçet Safa...

Evrenin bana bir hediyesi olsa gerek, Behçet Safa'yı vefat etmeden önce tanıdım ve arkadaş oldum.

Ressam arkadaşlarını ya da kan bağı olmayan ama ruhen yakın hissettiği sanatçıları, *Şimdi Saat Kaç* ve *Görsel Yolculuklar* kitaplarında bir yazar olarak nasıl anlattığını okumak benim için yol gösterici oldu.

Resim düşünmenin ne demek olduğunu bu yazılardan öğrendim.

Tanımadığım hiçbir sözcüğün olmadığı, bir çocuğun bile anlayabileceği sadelik ve akıcılıktaki bu dili, hâlâ hayranlıkla izliyorum.

2016 yılının Mart ayında, Ferit Edgü'nün Burak (Fidan) ve benim için çizdiği bir rotayla Paris ve Amsterdam'a, müze gezmek üzere yola çıktık. İlk durağımız Paris'ti. Paris'te olmak muhteşemdi, büyüleyici ve kocamandı. Akşamüstü ilk ziyaret ettiğimiz yer Shakespeare and Company oldu. Seine nehri kenarında zaman geçirdik, kitapçılara uğradık. *Cézanne Üzerine Yazılar* kitabından tanıdığım Emile Bernard'ın evinin önünden geçtik.

Ertesi gün için Burak, "Önce Eyfel'i mi yoksa Orsay'ı mı?" diye sordu. "Tabii ki Orsay!" dedim. Sabah kahvemizi Orsay Müzesine yakın bir kafede içip, müzenin açılış saatinde kapısının önündeydik. Daha önce böyle bir müze deneyimim olmamıştı. Biletimizi önceden internetten almadığımız için açılışta orada olmamıza rağmen uzun bir kuyrukta beklememiz gerekti. Heyecanlıydık. İnsanları tek tek inceliyor, söylediklerine kulak kabartıyordum. Yarım saatlik bir bekleyişin ardından biletimizi almış ve içeriye girmiştik.

Saatler sürecektir gezimize "İzlenimciler"le başladık. İlk kez Avrupa resmini bu kadar yakından görüyordum. Burak ve ben salonda ayrılmıştık ama bazen bazı resimlerin önünde fark etmeden yeniden bir araya geliyorduk. Resimler hakkında konuşuyor, birbirimize kocaman bir gülümsemeyle tekrar kalabalığın arasına dağılıyorduk.

Ve sonunda Van Gogh'un otoportresinin karşısındaydım. Şu açık mavi, su yeşilimsi fon önünde, turuncu saçlı ve sakallı olan. Devamında birçok tanıdık ve tanımadık Van Gogh resmi vardı: *La Méridienne* ya da *Siesta*, *La Chambre de Van Gogh à Arles* (Van Gogh'un Arles'teki Odası) ve hatta *La Nuit étoilée* (Yıldızlı Gece)'nin bir versiyonu... Kalbim küt küt atıyordu desem abartmış olmam.

Millet, Gauguin, Cézanne, Monet gibi sanatçıların hayranlıkla izlediğim eserlerini ve son olarak Courbet'nin *L'Origine du monde* (Dünyanın Kökeni) adlı eserini görerek müzeden ayrıldık.

Burak, günün havadislerini ve gördüğümüz resimleri telefonda Edgü'ye anlattı. Memnun ve mutlu sesini ben de duyuyordum.

Sıradaki durağımız Amsterdam'dı. Paris'ten trene binerek Amsterdam'a doğru yola çıktık. Akşam saatlerinde vardık. Kalacağımız yere gidip eşyalarımızı bıraktık, ardından dışarı çıktık. Van Gogh Müzesi için biletlerimizi bu kez internetten almıştık. Deneyimliydik. Müzelerin bulunduğu bölgeye tramvayla gidip ön keşif yaptık ve sabah erkenden kalkmak için kalacağımız yere döndük.

Van Gogh'u elbette önceden de biliyordum; şu kulağını kesen "çılgın adam"

olarak. Ama onu ciddi bir şekilde ilk kez, Ferit Edgü'nün *Van Gogh: Yüz Yıl Sonra* kitabını okuyarak anlamaya başladım. Bu kitapta Edgü, Van Gogh'un yalnızlığını, tutkusunu, görme biçimini, bakışını ve resimleri nasıl kurduğunu içsel bir diyalogla düşünüyordu. Van Gogh'un anlaşılma duygusu, yoksulluğu ve kardeşi Theo'yla ilişkisi, bence bir sanatçının başka bir sanatçıya sezgisel bakışıyla yazılabilecek en güzel şekilde aktarılmıştı.

Bu kitaptan sonra resmi, ressamların dünyasını ve onları çevreleyen her şeyi okumaya başladım. Yapı Kredi Yayınlarından çıkan *Vincent Van Gogh: Dostlukla-Seçme Mektuplar*, Artaud'nun *Van Gogh: Toplumun İntihar Ettirdiği* kitapları ve daha fazlası... Van Gogh'un aslında ne kadar iyi bir yazar olduğunu düşünüyordum. Amsterdam'a vardığımızdan beri, elimizde kalın mektuplar kitabıyla birlikte dolaşıyor, mektupları birbirimize sesli okuyorduk. Bizden çok önce yaşamış bu ressamla, bambaşka dünyalara doğmuş olmamıza rağmen, bizi birleştiren şey neydi? İçimize sığmayan o duygu neydi?

Müzeye adımımızı attığımızda, bu dünyadaki cennetlerden birinde olduğumuz kesindi. Koleksiyonun sergilenişine hayran kalmıştım. Van Gogh'un kısa yaşamına bu kadar çok resim sığdırmış olması şaşırtıcıydı. Ama sonra kendime onun tutkusunu, çalışkanlığını hatırlattım. Edgü'nün dediği gibi:

*Resimleri bittiğinde hiçbir rengi kurumamıştır.
Sanki bugün bile, tablolarının boyası kuru değildir.*

İlk döneminden son dönemine kadar müzenin tüm koleksiyonunu izledik. Müzeden çıktığımızda bir süre konuşmadık. Kendimizi yeşil yamaçlı bahçeye attık. Abartı gelebilir ama biraz da ağladık. Ertesi gün bir kez daha gezmek için karar verdik.

Edgü'nün yaşamımdaki etkisi, bugün beni ben yapan, beni sarıp sarmalayan ve koruyan her şey... Onun bana miras bıraktığı bu duygu birliği, adil ve düşünen bir zihnin izleri... Kalbimi büyüten bu yolculuğun her adımında, onun kitapta kurduğu cümlelerin izlerini sürmenin doyunluğunu yaşadım. Ertesi gün, müzeye tekrar gittiğimizde, Van Gogh'a dair kitapların bulunduğu kütüphaneye Ferit Edgü'nün *Van Gogh: Yüz Yıl Sonra* kitabını bıraktık.

Yolculuğumuz sona erdiğinde, birlikte yediğimiz ilk yemekte ona gördüğüm resimleri, yeni tanıştığım sanatçıları anlattım. Ayrılık vakti geldiğinde, kapıdan çıkarken omzuma dokundu ve *"İşte böyle Elvina... Görsel yolculuklar, düşsel yolculuklar gibidir. Bir kez yola çıktın mı, bir daha geri dönmek istemezsin."* dedi. Bu sözünü hiç unutmuyorum.

*Karanlığın içindeki ışığı arayandır sanatçı.
Yaşamın içindeki gerçeği bulup çıkarandır.
Gözler önüne serendir.
Gören görür. Bugün değilse yarın. Biri. Birileri.*